

บทที่

1 บทนำ

1.1 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานี

การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะ และแผนการจัดจรรยาเมืองอุดรธานีและพื้นที่ต่อเนื่อง จะดำเนินการศึกษาควบคู่กันเพื่อให้ได้แผนแม่บทระบบขนส่งสาธารณะ และแผนการจัดการจรรยาเมืองอุดรธานีที่เกิดประโยชน์สูงสุดในการรองรับการเดินทางของประชาชนให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัย สามารถแก้ปัญหาการจราจร ลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ลดการใช้พลังงานด้านการขนส่ง และส่งเสริมให้เกิดการใช้ระบบขนส่งสาธารณะให้มากขึ้น ดังนั้น แนวคิดการศึกษาจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานี จึงมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการควบคุมการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลให้ลดลง และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะให้เพิ่มมากขึ้นด้วยการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุมพื้นที่ รวมทั้งการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของประชาชน มีความสะดวกและเวลาเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นหลักการของการบริหารจัดการควบคุมปริมาณการใช้รถยนต์ (Travel Demand Management) นอกจากนี้จะต้องใช้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจราจรบนโครงข่ายถนน เพื่อลดการสูญเสียด้านพลังงาน เชื้อเพลิงและลดมลภาวะที่เกิดจากรถยนต์ การทำให้การจราจรบนโครงข่ายถนนมีความคล่องตัว ไม่ติดขัดเป็นปัญหาการจราจร โดยสามารถทำได้ด้วยการใช้วิธีการจัดระบบการจราจร การปรับปรุงสัญญาณไฟจราจร รวมทั้งการปรับปรุงกายภาพของถนนและทางแยก แนวคิดนี้เป็นหลักการของการบริหารจัดการระบบการจราจร (Traffic management) อย่างไรก็ตามจากแนวคิดข้างต้นที่ปรึกษามีความเห็นว่าในป้อนาคตที่มีปริมาณการเดินทางและการจราจรที่สูงขึ้น สภาพโครงข่ายทางถนนและระบบขนส่งสาธารณะในปัจจุบัน รวมทั้งแผนงานโครงการในอนาคตก็อาจจะไม่เพียงพอ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะในเมืองอุดรธานี ให้สามารถรองรับความเพียงพอ กับปริมาณความต้องการเดินทางในอนาคต ซึ่งเป็นหลักแนวคิดของการพัฒนาด้านอุปทาน (Supply) ให้สอดคล้องกับด้านอุปสงค์ (Demand) แนวคิดในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานี ดังกล่าวข้างต้นตามรูปที่ 1.1-1

รูปที่ 1.1-1 แนวคิดการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานี

ทั้งนี้ในการดำเนินงานศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานี จะทำการศึกษาตามขบวนการวางแผน (Planning Process) ระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อให้ได้แผนแม่บทฯ ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 การกำหนดกรอบของแผนแม่บทและระยะเวลา

ในการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานี มีกรอบระยะเวลาของแผนแม่บทฯ เป็น 20 ปี (พ.ศ. 2563-2582) โดยจำแนกออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

- **แผนแม่บทระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2569)** จะพิจารณาจัดทำแผนโครงการที่ดำเนินโครงการนับตั้งแต่การศึกษาแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอุดรธานีแล้วเสร็จ และเริ่มเปิดดำเนินการโครงการปี พ.ศ. 2566 โดยเลือกโครงการมีลำดับความสำคัญในลำดับที่ 1 และ 2 คือ โครงการรถโดยสารไฟฟ้าสายสีแดง และสายสีส้ม ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของการจัดทำแผนแม่บทฯ โดยผ่านการคัดเลือกด้วยวิธี AHP พบว่า มีความเหมาะสมทั้งทางด้านวิศวกรรม ทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน และทางด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นโครงข่ายที่มีความสำคัญต่อการบูรณาการระบบโครงข่ายรถโดยสารไฟฟ้า ในช่วงระยะเวลาของแผนจะเป็น ปี พ.ศ. 2563-2565 เป็นแผนระยะที่ 1 (3 ปีแรก) โดยเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2566 และดำเนินการพัฒนาโครงการเพิ่มอีกจำนวน 3 แนวเส้นทาง ในปี พ.ศ. 2566-2569 เป็นแผนระยะที่ 1 (ปีที่ 4-7) เพื่อสนับสนุนและรองรับการขยายตัวการเดินทางของโครงการนำร่องในอนาคต ประกอบด้วย สายสีเขียว สายสีน้ำเงิน และสายสีชมพู เปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2570

- **แผนแม่บทระยะที่ 2 (พ.ศ. 2570 - 2582)** จะพิจารณาจัดทำแผนโครงการรถโดยสารไฟฟ้าที่ดำเนินโครงการต่อจากแผนระยะที่ 1 เพื่อการพัฒนาเต็มรูปแบบเป็นการพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตระยะยาวด้วยการเพิ่มการเดินรถสายสีเหลืองอีกหนึ่งแนวเส้นทาง เป็นแผนระยะที่ 2 (ปีที่ 8-12) โดยเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2575 และในช่วงปีที่ 13-20 ดำเนินการศึกษาทบทวนความเหมาะสมความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐกิจและการเงินการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในพื้นที่เมืองอุดรธานีเป็นระบบราง (Tram) นอกจากนี้แผนแม่บทจะรวมถึงการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งสาธารณะหลัก (TOD) การพัฒนาส่งเสริมการเดินทางและการใช้ระบบขนส่งสาธารณะแบบไม่ใช้เครื่องยนต์ (Non-motorized transportation)